

שיעור י: קריאת התורה בסיום החג - שואלין ודורשין ד

Session #10: In Anticipation: The Reading on Simhat Torah

חלק א = קריאת התורה במועדים

(1) ויקרא כג:מד

וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל:

(2) ספרא אמור פרשה יב

וידבר משה את מועדי יי אל בני ישראל - מלמד שהיה משה אומר להם לישראל הלכות הפסח בפסח, הלכות עצרת בעצרת, הלכות החג בחג. בלשון שהוא שומע, בו בלשון היה אומר להן לישראל. כל הפרשות נאמרו בענין אחד.

(3) מגילה ל"ב ע"א

וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל מצותן שיהיו קורין אותן כל אחד ואחד בזמנו. תנו רבנן משה תיקן להם לישראל שיהיו שואלין ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג.

(4) משנה כתב יד קאופמן מגילה פרק ג

- (ה) ראש חודש שלאדר שחל להיות בשבת, קוראים בפרשת שקלים. חל להיות בתוך שבת, מקדימים לשעבר, ומפסיקים לשבת אחרת.
- (ו) בשנייה, זכור, בשלישית, פרה אדומה, ברביעית, החודש הזה לכם, בחמישית, חוזרים לסדרן. בכל מפסיקים: בראשי חדשים, בחנוכה ובפורים, בתעניות, ובמעמדות, וביום הכיפורים.
- (ז) בפסח קוראים בפרשת מועדות שבתורת להנים. בעצרת, שבועה שבועות. בראש השנה, בחודש השביעי באחד לחודש. ביום הכיפורים, אחרי מות. ביום טוב הראשון של חג, קורים בפרשת מועדות שבתורת להנים, ושאר כל ימות החג, קוראים בקרבנות החג.
- (ח) בחנוכה - בנשיאים. בפורים - ויבוא עמלק. בראשי חדשים - ובראשי חדשיכם. במעמדות - במעשה בראשית. בתעניות - ברכות וקללות. אין מפסיקין בקללות, אלא אחד קורא את כולם. בשיני ובחמישי ובשבת במנחה, קורים כסדרן. ואינו עולה להם מן החשבון, שני: וידבר משה את מועדי יי אל בני ישראל, מצותן שיהיו קורין כל אחד ואחד בזמנו.

(5) תוספתא מגילה פרק ג

- (א) ראש חדש אדר שחל להיות בשבת, קורין פרשת שקלים, ומפטירין פרשת שקלים שביהודע הכהן. אי זו היא שבת ראשונה, כל שראש חדש אדר חל להיות בתוכה, אפי' בערב שבת.
- (ב) בשניה, זכור, ומפטירין כה אמר ה' פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל. אי זו היא שבת שנייה, כל שפורים חל להיות בתוכה, ואפילו בערב שבת.
- (ג) בשלישית, פרה אדומה, ומפטירין וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם. אי זו היא שבת שלישית, כל שסמוכה לפורים מאחוריו.
- (ד) רביעית, החדש הזה לכם ראש חדש, ומפטירין כה אמר ה' בראשון באחד לחודש. אי זו היא שבת רביעית, כל שראש חדש ניסן חל להיות בתוכה, ואפי' בערב שבת. היתה פרשת שקלים סמוכה לאדר, בין מלפניה בין מלאחריה, קורין אותה וחוזרין וכופלין אותה. וכן בשנייה, וכן בשלישית, וכן ברביעית, וכן בחנוכה, וכן בפורים.
- (ה) שואלין הלכות הפסח בפסח, והלכות עצרת בעצרת, והלכות החג בחג. בבית הועד, שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום, רבן שמעון בן גמליאל אומ' שתי שבתות. יום טוב הראשון של פסח, קורין בפרשת הנף שבתורת כהנים, ושאר כל ימות הפסח מדלגין מעניינות הפסח הכתובין בתורה. בעצרת, שבעה שבועות ויש אומ', בחדש השלישי.
- (ו) בראש שנה, דבר אל בני ישראל בחדש השביעי באחד לחדש יהיה לכם שבתון, ויש או', וה' פקד את שדה.
- (ז) ביום הכפורים, קורין אחרי מות, ומפטירין בעשור שבחומש הפקודים.
- (ח) ביום טוב הראשון של חג, קורין דבר אל בני ישראל לאמר בחמשה עשר יום לחדש הזה חג הסוכות וגו', בשיני, ביום השני, בשלישי, וביום השלישי, ברביעי, וביום הרביעי, בחמשי, וביום החמשי, בששי, וביום הששי, בשביעי, וביום השביעי, בשמיני, וביום השמיני.
- (ט) בראש חדש של חנכה קורין ובראשי חדשיכם, בתשעה באב, אחרים אומ', ואם לא תשמעו לי.
- (י) ממקום שפוסקין שבת בשחרית, שם מתחילין במנחה, במנחה, משם מתחילין בשיני, בשיני, משם מתחילין בחמשי, בחמשי, משם מתחילין לשבת הבאה. ר' יהודה אומר מקו' שפוסקין בשבת בשחרית, משם מתחילין לשבת הבאה.

(6) מגילה לא ע"ב

תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת ושבת שנה תורה קודם ראש השנה מאי טעמא אמר אבוי ואיתימא ריש לקיש כדי שתכלה השנה וקללותיה.

(7) מגילה כט ע"ב

מיתבי חל להיות בפרשה הסמוכה לה בין מלפניה ובין מלאחריה קורין אותה וכופלין אותה. בשלמא למאן דאמר פיתשא היינו דמתרמי בההוא זימנא. אלא למאן דאמר צו...את קרבני מי מתרמי בההוא זימנא אין לבני מערבא דמסקי לדאורייתא בתלת שנין.

(8) תלמוד ירושלמי (ונציה) מסכת שבת פרק טז דף טו טור ג/ה"א

אמר רבי יהושע בן לוי אנא מן יומי לא איסתכלית בספרא דאגדתא אלא חד זמן אסתכלית אשכחית כתוב בה מאה ושבעים וחמש פרשיות שכתוב בתורה דבר אמירה ציווי כנגד שנותיו של אבינו אברהם דכתיב לקחת מתנות באדם וכתוב האדם הגדול בענקים מאה וארבעים ושבעה מזמורות שכתוב בתילים כנגד שנותיו של אבינו יעקב מלמד שכל הקילוסין שישראל מקלסין להקדש בה כנגד שנותיו של יעקב שנאמ' ואתה קדוש וישבתהילות ישר' מאה ועשרים ושלושה פעמים שישר' עונין הללויה כנגד שנותיו של אהרן הללוי הללו אל בקדשו לאהרן קדושו לאהרן קדוש ה'

(9) מגילה לא ע"א

ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות החג יום טוב האחרון קורין כל הכבוד מצות וחוקים ובכור ומפטירין ויהי ככלות שלמה למחר קורין וזאת הברכה ומפטירין ויעמוד שלמה.

(10) ר"ן על ר"ף ר"ף מגילה י"א.

למחר קורין וזאת הברכה. לפי שהוא סוף כל המועדות חותמין בברכת משה רבינו שבידך את ישראל:

(11) ספר העיטור עשרת הדיברות - הלכות שופר דף קא טור ב

וכיוצא בה מצינו בהגדה בעשיל"ת השטן מקטרג שהרי סיימו את התורה ואין שווין לפיכך נהגו לקרות בראשית ביוה"כ במנחה ויהי ערב ויהי בקד ואל"ל הקדוש ברוך הוא הרי ישראל זריזים שעדיין לא השלימו את הסדר ומתחילין בראשית. וכן נוהגין בב' ישיבות.

(12) לבוש אורח חיים סימן תקפא סעיף א

ומטעם זה ג"כ אין מתחילין לקרות פרשת בראשית ביום ראש השנה, שכן היה ראוי לקרות פרשת בראשית בראש השנה, דהא ק"ל בתשרי נברא העולם, דהיינו ביום ראש השנה התחילה הבראה, והיה ראוי מפני זה לקרות בו פרשת בראשית, מ"מ אין קורין אותו כדי שלא ירגיש השטן ויאמר ודאי שהוא ראש השנה, הואיל ומתחילין בו את התורה והוא יום ראשון שנברא בו העולם. וגם בשבת שאחריו אין מתחילין, דהואיל ואידחי התחלת התורה מר"ח אידחי עד כלות כל ימי הימים טובים דהיינו עד שמחת תורה, לפי שמאז והלאה יכולין לקרות הפרשיות זו אחר זו בלי הפסק, מה שלא היה כן אם היו מתחילין בשבת שאחר ראש השנה, שהיו צריכים להפסיק לפעמים פרשיות של הימים טובים יום כיפור וסוכות.

(13) ברכות ח ע"ב

...רב ביבי בר אבוי סבר לאשלומינהו לפרשייתא דכולא שתא במעלי יומא דכפורי.

(14) רמב"ם תפילה וברכת כהנים י"ג:ב

...וביום טוב האחרון קורין כל הכבוד, ומפטירין ויהי ככלות שלמה, ולמחר קורין וזאת הברכה, ומפטירין ויעמוד שלמה, ויש מי שמפטיר אחרי מות משה, ובשאר ימות החג קוראין בקרבנות החג:

(15) מ"א ח, נד-טו

(נד) ויהיו ככלות שלמה להתפלל אל-ה' את כל-התפלה והתחנה הזאת קם מלפני מזבח ה' מפרע על-ברכיו וכפיו פרשות השמים: (נה) ויעמד ויברך את כל-קהל ישראל קול גדול לאמר: (נו) ברוך ה' אשר נתן מנוחה לעמו ישראל בכל אשר דבר לא-נפל דבר אחד מכל דברו הטוב אשר דבר ביד משה עבדו: (נז) יהי ה' אליהנו עמנו כאשר היה עם-אבותינו אל-יעזבנו ואל-יטשנו: (נח) להטות לבבנו אליו ללכת בכל-דרכיו ולשמור מצותיו וחקיו ומשפטיו אשר צוה את-אבותינו: (נט) ויהיו דברי אלה אשר התחננתי לפני ה' קרבים אל-ה' אליהנו יומם ולילה לעשותו משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר-יום ביומו: (ס) למען דעת כל-עמי הארץ כי ה' הוא האלהים אין עוד: (סא) והיה לבבכם שלם עם ה' אליהנו ללכת בחקיו ולשמור מצותיו ביום הזה: (סב) והמלך וכל-ישראל עמו זבחים זבח לפני ה': (סג) ויזבח שלמה את זבח השלמים אשר זבח לה' בקד עשרים ושנים אלף וצאן מאה ועשרים אלף ויחנכו את-בית ה' המלך וכל-בני ישראל: (סד) ביום ההוא קדש המלך את-תוך החצר אשר לפני בית-ה' כי-עשה שם את-העלה ואת-המנחה ואת חלבי השלמים כי-מזבח הנחשת אשר לפני ה' קטן מהכיל את-העלה ואת-המנחה ואת חלבי השלמים: (סה) ויעש שלמה בעת-ההיא את-החג וכל-ישראל עמו קהל גדול מלבוא חמתו עד-נחל מצרים לפני ה' אליהנו שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום: (סו) ביום השמיני שלח את-העם ויברכו את-המלך וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב על כל-הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו ולישראל עמו:

חלק ב: הקריאה

(16) דברים לג-לד

וְזֹאת הַבְּרִיָּה אֲשֶׁר בָּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי מוֹתוֹ: (ב) וַיֹּאמֶר ה' מְסִינֵי בָּא וְזָרַח מִשְׁעִיר לָמוּ הוֹפִיעַ מִהַר פֶּאֶרָן וְאֵתָה מִרְבֶּבֶת קָדֵשׁ מִימֵינוּ אִשְׁדָּה אִשׁ דָּת לָמוּ: (ג) אַף חִבֵּב עַמִּים כָּל־קִדְשָׁיו בִּידָךְ וְהֵם תִּכְּוֹ לְדַגְלֶךָ יִשְׂאֵא מִדְּבַרְתֶּיךָ: (ד) תוֹרָה צִוְּה־לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרֶשֶׁה קְהֵלֶת יַעֲקֹב: (ה) וַיְהִי בִישְׂרוֹן מֶלֶךְ בְּהַתְּאִסְּףָה רְאִישֵׁי עַם יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל:

י. יחי ראובן ואל-ימת ויהי מתיו מספר: וזאת ליהודה ויאמר שמע ה קול יהודה ואל-עמו תביאנו ידיו רב לו ועזר מצריו תהיה:

ח. וללני אמר תמיך ואוריך לאיש חסידך אשר נסיתו במספה תריבהו על-מי מריבה: ט. האמר לאביו ולאמו לא ראיתו ואת-אחיו לא הזיר ואת-בניו לא ידע כי שמרו אמרתך ובריתך ינצרו: י. וזרו משפטך ליעקב ותורתך לישראל ישימו קטורה באפך וכליל על-מזבחך: יא. בך ה חילו ופעל ידיו תרצה מחץ מתנגים קמיו ומשנאיו מן-יקומון: יב. לבנימן אמר ידיר ה' ישפן

לבטח עליו חפך עליו כל-היום ובין כתפיו שפן: יג. וליוסף אמר מברכת ה' ארצו ממגד שמים מטל ומתהום רבצת

תחת: יד. וממגד תבואת שמש וממגד גרש ירחים: טו. ומראש הררי-קדם וממגד גבעות עולם: טז. וממגד ארץ ומלאה ורצון שכני סנה תבואתה לראש יוסף ולקדקד נזיר אחיו: יז. בכור שודו הדר לו וקרני ראם קרני בהם עמים ינגח יתדו אפסי-ארץ והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה: יח. ולזבולן אמר שמח זבולן בצאתך ויששכר באהליך: יט. עמים הררי-קראו שם יזבחו זבחי-צדק כי שפע

ימים יינקו וישפני טמוני חול: כ. ולגד אמר ברוך מרחיב גד כלביא שכן וטרף זרוע אף-קדקד: כא. וירא ראשית לו כי-שם חלקת מחקק ספון ויתא ראשי עם צדקת ה עשה ומשפטיו עם-ישראל: כב. ולרן אמר רן גור אריה יונק מן-הבשן: כג. ולנפתלי אמר נפתלי שבע רצון ומלא ברפת ה' ים ודרום ירשה: כד. ולאשר אמר ברוך מבנים אשר יהי רצוי אחיו וטבל בשמן רגלו:

(כה) ברזל ונחשת מנעלך וכימיך דבאך: (כו) אין כאל ישרון רכב שמים בעזרך ובגאותו שחקים: (כז) מענה אלהי קדם ומתחת זרעות עולם ויגרש מפניך אויב ויאמר השמד: (כח) וישפן ישראל בטח בדר עין יעקב אל-ארץ דגן ותירוש אף-שמי יערפו טל: (כט) אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה' מגן עזרך ואשר-חרב גאותך ויפחשו איביך לך ואתה על-במותימו תדרוך:

א. ויעל משה מערבת מואב אל-הר נבו ראש הפסגה אשר על-פני ירחו ויראהו ה' את-כל-הארץ את-הגלעד עד-דן: ב. ואת כל-נפתלי ואת-ארץ אפרים ומנשה ואת כל-ארץ יהודה עד היס האחרון: ואת-הנגב ואת-הכפר בקעת ירחו עיר התמרים עד-צער:

פסוקי לואי

(17) שופטים א

א ויהי אחרי מות יהושע וישאלו בני ישראל בה' לאמר מי יעלה לנו אל-הכנעני בתחלה להלחם בו: ב ויאמר ה' יהודה יעלה הנח נתי את-הארץ בידו: ג ויאמר יהודה לשמעון אחיו עלה אתי בגדלי ונלחמה בכנעני והלכתי גם-אני אתך בגורלך וילך אתו שמעון:

(18) בראשית כא

י וישמע אלהים את-קול הנער ויקרא מלאך אלהים ואל-הגר מן-השמים ויאמר לה מה-לך הגר אל-תידאי כי-שמע אלהים את-קול הנער באשר הוא-שם:

(19) יהושע יח

יא ויעל גורל מטה בני-בנימין למשפחתם ויצא גבול גדלם בין בני יהודה ובין בני יוסף: ב ויהי להם הגבול לפאת צפונה מן-הירדן ועלה הגבול אל-פתח יריחו מצפון ועלה בהר ימה והיו תצאותיו מדברה בית און: ג ועבר משם הגבול לווה אל-פתח לווה נגבה היא בית-אל וירד הגבול עטרות אדר על-ההר אשר מנגב לבית-חרון תחתון:

